

## ODBORNÉ ČLÁNKY

PETER HORVÁTH - JÁN MACHYNIÁK

### Prezidentské voľby 2014 na Slovensku

*V rámci politického systému Slovenskej republiky sa v štvorročnom a päťročnom cykle koná päťoro volieb. Ide o komunálne voľby, regionálne voľby, parlamentné voľby, voľby do Európskeho parlamentu a voľby prezidenta Slovenskej republiky. Pre moderný politický systém sú nepochybne dôležité všetky druhy volieb, no v podmienkach Slovenskej republiky sa relatívnej obľube zo strany voličov tešia práve prezidentské voľby. Vo všeobecnosti možno preto konštatovať, že voľba jedného muža, prípadne jednej ženy, ktorý/á zasadne do kresla najvyššej ústavnej funkcie v štáte, má v politickom a spoločenskom systéme svoje nezastupiteľné miesto.*

**KLúčové slová:** voľby, dvojkoľový väčšinový volebný systém, hlava štátu

*In the political system of the Slovak Republic are held five elections in four- and five-year cycle. There are municipal elections, regional elections, parliamentary elections, European elections and election of the President of the Slovak Republic. For a modern political system are undoubtedly important all kinds of elections, but in the Slovak Republic has relative popularity just presidential elections. In general, the choice of one man or one woman, who chairs in the highest constitutional office in the State, has a unique place in the political and social system.*

**Key words:** election, two rounds majority voting system, head of state

#### 1 ÚVOD

Nateraz ostatnými voľbami, ktorými politicky žila celá Slovenská republika, boli voľby hlavy štátu – prezidenta. Túto skutočnosť môžeme oprieť o pohľad na volebnú účasť pri ostatných voľbách, v ktorých môžu hlasovať voliči na Slovensku (tabuľka č.1).

Tabuľka č. 1: Účasť voličov v jednotlivých druhoch volieb

|               | Komunálne<br>voľby (2010) | Regionálne<br>voľby- prvé<br>kolo (2013) | Parlamentné<br>voľby (2012) | Voľby do EP<br>(2014) |
|---------------|---------------------------|------------------------------------------|-----------------------------|-----------------------|
| Volebná účasť | 49,69                     | 20,11                                    | 59,11                       | 13,05                 |

Zdroj: Štatistický úrad SR

Ak si pripomenieme volebnú účasť na prezidentských voľbách od roku 1999 (tabuľka č. 2), môžeme konštatovať, že ide vždy o voľby, ktoré zaujali voličov.

Tabuľka č. 2: Účasť voličov v prvom a druhom kole prezidentských volieb (v %)

|    | 1999 | 2004  | 2009  | 2014  |       |
|----|------|-------|-------|-------|-------|
| 1. | Kolo | 73,89 | 47,94 | 43,63 | 43,40 |
| 2. | Kolo | 75,45 | 43,50 | 51,67 | 50,48 |

Zdroj: Štatistický úrad SR

Zopakujme si, že občan Slovenskej republiky môže voliť v celkovo piatich voľbách : prezidentské voľby, parlamentné voľby, eurovoľby, komunálne voľby a regionálne voľby. Ak odrátame regionálne voľby a voľby do Európskeho parlamentu, ktorých atraktivita je dlhodobo na úrovni zaujať maximálne pätinu potenciálnych voličov, je práve súboj kandidátov o pozíciu prvého občana tým, ktorý sa dlhodobo drží na úrovni ostatných volieb. To dokazuje, že hoci prezident v podmienkach parlamentnej formy vlády nemá zásadné právomoci smerom k občanom, je aj v našich zemepisných šírkach stále chápaný predovšetkým ako symbol a ako úrad či inštitúcia, ktorá reprezentuje krajinu navonok i dovnútra. V parlamentných voľbách dávame hlas tým politickým subjektom, ktoré následne vytvoria vládny kabinet s reálnymi právomocami voči občanom a v komunálnych voľbách zvolíme stovky starostov a primátorov a tisíce poslancov obecných a mestských zastupiteľstiev.

Voľba jedného muža, prípadne jednej ženy, ktorá zasadne do kresla najvyššieho ústavného činiteľa má u občanov svoju „chémiu“, ktorá ich dokáže navadiť a prísť k samotným voľbám, dokonca ešte viac, keď sa jedná o druhé kolo, v ktorom je súboj medzi dvoma najlepšimi kandidátmi na svojom vrchole. Na tomto mieste je žiaduce upozorniť, že dokonca v troch zo štyroch prípadov bola účasť práve v rozhodujúcom druhom kole vyššia oproti prvému kolu (tabuľka č. 3).

Tabuľka č. 3: Účasť voličov v prvom a druhom kole prezidentských volieb (v %)

|    | 1999 |       |       | 2004  | 2009  | 2014 |
|----|------|-------|-------|-------|-------|------|
| 1. | kolo | 73,89 | 47,94 | 43,63 | 43,40 |      |
| 2. | kolo | 75,45 | 43,50 | 51,67 | 50,48 |      |

Zdroj: Štatistický úrad SR

Pri voľbe hlavy štátu sa používa absolútny väčšinový volebný systém. Právo voliť majú občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky.<sup>1</sup> Navrhnutí kandidáta môžu najmenej pätnásť poslanci parlamentu a aj občania, a to na základe petície podpísanej najmenej pätnásťtisíc občanmi. Tieto návrhy sa pritom odovzdávajú predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky najneskôr 21 dní od vyhlásenia volieb. Ten vyhlasuje termín prvého kola priamej voľby hlavy štátu tak, aby sa uskutočnilo do 60 dní odo dňa ich vyhlásenia. Ústava súčasne obsahuje podmienky, za ktorých je hlava štátu zvolená do úradu. Za prezidenta je v prvom kole zvolený ten kandidát, ktorý

<sup>1</sup> V tomto zmysle každý občan Slovenskej republiky, ktorý v deň volieb dovŕšil vek 18 rokov a zdržiava sa v deň volieb na území Slovenskej republiky.

získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov všetkých oprávnených voličov. Ak ani jeden kandidát nezíska požadovanú väčšinu hlasov, koná sa do štrnástich dní druhé kolo volieb. Do druhého kola postupujú tí dvaja kandidáti, ktorí získali najväčší počet hlasov v kole prvom. V ňom je za prezidenta zvolený ten kandidát, ktorý získal najväčší počet platných hlasov zúčastnených voličov. Ide teda o posun z absolútnej na relatívnu väčšinu. Týmto sa zabezpečuje, že vždy bude zvolená hlava štátu a zabráni sa tak stavu, že budeme bez prezidenta. Vyriešený je aj prípadný stav, ak medzi prvým a druhým kolom voľby hlavy štátu prestane byť jeden z kandidátov voliteľný, prípadne sa vzdá svojej kandidatúry v druhom kole. V takomto prípade nastupuje kandidát, ktorý v prvom kole volieb získal v poradí ďalší najvyšší počet platných hlasov. Toto riešenie zabraňuje možným politickým špekuláciám so vzdávaním sa v prospech niektorého z kandidátov. Ak však pre druhú kolo nie sú dvaja kandidáti, druhé kolo volieb hlavy štátu sa neuskutoční a predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási do siedmich dní nové voľby tak, aby sa uskutočnili do šesťdesiatich dní od ich vyhlásenia.<sup>2</sup> V prípade, že sa o funkciu prezidenta uchádza iba jeden kandidát, tak bude za hlavu štátu zvolený, ak získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov zúčastnených voličov. (Horváth, a kol., 2013)

## 2 KANDIDÁTI NA PREZIDENTA V PREZIDENTSKÝCH VOĽBÁCH 2014

V prezidentských voľbách v roku 2014 kandidovalo spočiatku 15 kandidátov. Kandidát strany Sloboda a Solidarita Peter Osuský sa však vzdal kandidatúry. Nakoniec teda kandidovalo 14 kandidátov na prezidenta. Tu je ich základná charakteristika.

### Robert Fico

Predseda strany SMER-SD kandidoval vo voľbách z pozície predsedu vlády a vzhľadom k tomu, že bol nominovaný s podporou poslancov vlastnej strany, môžeme ho považovať predovšetkým za politického kandidáta. Jeho politická kariéra bola od roku 1990 spätá so Stranou demokratickej ľavice (SDĽ). V tomto období zaznamenal rýchly kariérny vzostup v straníckej štruktúre. Po parlamentných voľbách v roku 1994 sa stal predsedom poslaneckého klubu Spoločná voľba, ktorej súčasťou boli poslanci SDĽ. V roku 1996 dokonca kandidoval na post predsedu strany, avšak pred samotným hlasovaním sa vzdal v prospech Ľubomíra Fogaša. Parlamentné voľby v roku 1998 znamenali pre jeho kariéru zásadný zlom. Po nich sa síce stal prvým podpredsedom strany, postupne však začal prejavovať nesúhlas nielen s vládou koalíciou, ktorej SDĽ bol členom, ale aj samotnou politikou jeho strany. Viedlo to nakoniec k jeho odchodu SDĽ a k založeniu konkurenčnej strany SMER, ktorej predsedom je doteraz. (Horváth a kol., 2014)

Robert Fico nebol politicky aktívny len na národnej úrovni, ale aj na medzinárodnej scéne. Ako odborník na trestné právo zastupoval Slovensko vo viacerých súdnych sporoch na Európskom súdnom dvore pre ľudské práva v Štrasburgu. Pôbil taktiež ako vedúci slovenskej delegácie v Parlamentnom zhromaždení Rady Európy.

<sup>2</sup> Kandidát, ktorý sa vzdal v druhom kole, nemôže v najbližších voľbách znovu kandidovať – ide opäť o ustanovenie zabraňujúce špekuláciám kandidáta v druhom kole.

### Andrej Kiska

Andrej Kiska kandidoval ako nezávislý a zároveň občiansky kandidát, oficiálne ho pri jeho nominácii nepodporovala žiadna politická strana<sup>3</sup>, pričom možnosť uchádzať sa o post prezidenta získal prostredníctvom zozbierania potrebného počtu podpisov občanov Slovenskej republiky. V porovnaní s Robertom Ficom možno Andreja Kisku pokladať za politického nováčika. Nepôsobil v žiadnej politickej strane a prakticky vôbec nebol politicky aktívny. V slovenskej spoločnosti sa stal známy najmä kvôli jeho podnikateľským aktivitám. Bol zakladateľom splátkových spoločností Triangel a Quatro. V roku 2006 bol ocenený titulom Manažér roka časopisu Trend. Od roku 2006 sa jeho podnikateľské kroky začali upriamovať na charitu. Založil neziskovú organizáciu Dobrý anjel vďaka čomu získal v roku 2011 ocenenie Krištáľové krídlo za filantropiu. (Andrej Kiska, 2014)

### Radoslav Procházka

Radoslav Procházka je vyštudovaný právnik. Politický profil Radoslava Procházkú je vo veľkej miere ovplyvnený jeho pôsobením v Kresťanskom demokratickom hnutí (KDH). S politikou začal ešte ako študent, kedy sa prihlásil do Kresťanskodemokratickej mládeže Slovenska, ktorá pôsobí ako mládežnícka organizácia KDH. Do Národnej rady kandidoval prvýkrát vo voľbách v roku 2010. Vo volebnom období 2010-2012 bol ako poslanec KDH súčasťou vládnej koalície. Zastával post predsedu ústavnoprávneho výboru. V predčasných parlamentných voľbách roku 2012 obhájil mandát poslanca NR SR. V rámci svojej profesionálnej kariéry pôsobil aj v zahraničí. Bol taktiež zástupcom Slovenska pred súdnym dvorom Európskej únie. (Radoslav Procházka, 2014)

### Milan Kňažko

Politický profil Milana Kňažka je veľmi pestrý. V porovnaní s ostatnými kandidátmi vynikal v jednom aspekte - pôsobil v najväčšom počte politických stranách, ktoré často aj spoluzakladal. Jeho politická kariéra začala hneď na prelome osemdesiatych a deväťdesiatych rokov, keď sa stal kľúčovou osobnosťou v hnutí Verejnosť proti násiliu (VPN), ktorá sa výraznou mierou podpísala pod pád komunistického režimu. V rokoch 1989-1990 pôsobil ako poradca prezidenta ČSFR Václava Havla. V tomto období zároveň zastával pozíciu poslanca v Snemovne ľudu v rámci Federálneho zhromaždenia. V rokoch 1990-1991 vystriedal dva ministerské posty. Najprv zastával ministra vlády bez portfólia, neskôr bol ministrom zahraničných vecí. Po vnútrostraníckej kríze vo VPN sa stal spoluzakladateľom Hnutia za demokratické Slovensko (HZDS), za ktoré kandidoval vo voľbách do Slovenskej národnej rady v roku 1992. Po voľbách sa stal podpredsedom vlády SR a zároveň ministrom zahraničných vecí SR. V tejto strane nevydržal dlho. Po nesúlase s politikou predsedu strany Vladimíra Mečiara vystúpil z HZDS. O niekoľko mesiacov sa stal predsedom Demokratickej únie Slovenska (DÚ). Bol taktiež súčasťou antimečiarovskej koalície SDK. Po voľbách 1998 sa stal ministrom kultúry. V roku 2000 bol spoluzakladateľom pokračovateľky SDK - SDKÚ. V aktívnej politike vydržal do roku 2002. Po tomto roku sa stiahol do úzadia a bol politicky pasívny. V rokoch 2003-2007 pôsobil ako generálny riaditeľ TV JOJ. (Milan Kňažko, 2014)

3 Postupom do druhého kola prezidentských volieb ho však podporili viaceré opozičné politické strany.

### **Pavol Hrušovský**

Pavol Hrušovský kandidoval v rámci tzv. Ľudovej platformy, t.j. zoskupenia politických strán SDKÚ-DS, KDH a MOST-HÍD. Do politického života vstúpil Pavol Hrušovský už v osemdesiatych rokoch, keď sa spolu s otcom stali členmi Strany slobody, ktorá bola so Stranou slovenskej obrody jedinými slovenskými politickými stranami, ktoré komunisti tolerovali. Obe strany boli pritom súčasťou tzv. Národného frontu. Neskôr sa stal členom KDH, kde je doteraz. Prvýkrát sa stal poslancom v roku 1989, kedy ho kooptovali za poslanca Federálneho zhromaždenia, úspešný bol aj vo voľbách v roku 1990. O dva roky neskôr však kandidoval už do Slovenskej národnej rady. Od tohto roku je až doteraz poslancom parlamentu. Vždy kandidoval za KDH, okrem roku 1998, kedy o post poslanca sa uchádzal na kandidátke SDK. Jej členom však bol len necelý rok (júl 1998- marec 1999), keď sa znova stal členom KDH. V priebehu tohto obdobia pôsobil ako podpredseda parlamentu, počas rokov 2002-2006 dokonca zastával post predsedu parlamentu. Pôsobenie v týchto funkciách si zopakoval vo volebnom období 2010-2012, keď najprv zastával pozíciu podpredsedu parlamentu a po páde vlády nahradil na poste predsedu Richarda Sulíka. (Pavol Hrušovský, 2014). V rokoch 2000-2009 bol v poradí druhým predsedom KDH.

### **Ján Čarnogurský**

Politická kariéra Ján Čarnogurského je zviazaná s KDH. V roku 1990 bol iniciátorom jeho vzniku a na zakladajúcom sneme bol zvolený za predsedu. Na tomto poste bol až do roku 2000, kedy ho vystriedal Pavol Hrušovský. V rokoch 1989 -1990 bol podpredsedom federálnej vlády národného porozumenia. V priebehu júna 1990 až apríla 1991 pôsobil ako podpredseda vlády SR. Po páde Mečiarovej vlády bol do parlamentných volieb 1992 predsedom vlády SR. V rokoch 1998-2002 zastával vo vláde Mikuláša Dzurindu pozíciu ministra spravodlivosti. (Čarnogurský pre voľby odišiel z KDH, stranu aj tak rozdeľuje, 2014). V rámci KDH predstavoval skôr konzervatívne krídlo, ktoré chcelo udržať dogmatický a kresťanský štýl politiky KDH.

### **Gyula Bárdos**

Gyula Bárdos je kandidátom Strany maďarskej komunity. Je zároveň prvým občanom maďarskej národnosti, ktorý kandidoval na post prezidenta SR. V rokoch 1992-1994 pôsobil ako hovorca v Maďarskom kresťanskodemokratickom hnutí. V roku 1994 sa stal poslancom Národnej rady SR za Maďarskú koalíciu. Od roku 1998 až do roku 2010 bol poslancom za SMK. V posledných dvoch parlamentných voľbách sa SMK do parlamentu nedostalo. V priebehu rokov 2010-2012 bol predsedom Republikovej rady SMK. V súčasnosti je členom Republikového predsedníctva SMK. (Gyula Bárdos, 2014)

### **Helena Mezenská**

Helena Mezenská kandidovala v rámci prezidentských volieb ako občiansky kandidát. Do politiky vstúpila v roku 2003, keď sa stala nezávislou mestskou poslankyňou v Poprade. Tento post zastávala do roku 2009. Vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v roku 2012 kandidovala na kandidátnej listine Obyčajných ľudí a nezávislých

osobností, v ktorých bola úspešná. Od tohto roku je poslankyňou NRSR, kde pôsobí ako členka Výboru pre európske záležitosti a Výboru pre hospodárske záležitosti. (Helena Mezenská, 2014)

### **Jozef Behýl**

Jozef Behýl kandidoval ako občiansky kandidát. Je podnikateľom a občianskym aktivistom. Usiluje sa o zmenu volebného systému pre voľby do NR SR. V minulosti sa venoval najmä tretiemu sektoru. Bol zakladateľom Rady mládeže SR. V súčasnosti je predsedom dozornej rady občianskeho združenia Občiansky parlament a zároveň predsedom Stálej konferencie organizácii tretieho sektora. Mimovládne organizácie zastupuje v Rade vlády pre neziskové mimovládne organizácie a v Rade vlády pre prevenciu kriminality. V rokoch 2000 až 2003 bol členom strany Smer. (Jozef Behýl, 2014)

### **Viliam Fischer**

Viliam Fischer kandidoval v prezidentských voľbách ako nezávislý kandidát. Je známy najmä v oblasti medicíny, kde získal mnohé ocenenia. V roku 1998 realizoval prvú úspešnú transplantáciu srdca na Slovensku. Je držiteľom Radu Ľudovíta Štúra I. triedy za mimoriadne zásluhy v oblasti vedy a šírenia dobrého mena Slovenskej republiky. (Viliam Fischer, 2014)

### **Ján Jurišta**

Ján Jurišta kandidoval v prezidentských voľbách s podporou Komunistickej strany Slovenska. Bol občianskym kandidátom, na kandidatúru získal približne 16 00 podpisov od občanov. Síce spolupracuje s KSS, nie je jej členom. Kedysi pôsobil v Strane demokratickej ľavice. Politicky sa hlási k reformovanému socializmu. V minulosti bol československým a slovenským veľvyslancom v Argentíne. (Ján Jurišta, 2014)

### **Stanislav Martinčko**

Stanislav Martinčko kandidoval v prezidentských voľbách ako občiansky kandidát. Na svoju kandidatúru vyzbieral vyše 17 000 podpisov. O funkciu prezidenta sa uchádzal ako kandidát strany Koalícia občanov Slovenska, kde pôsobí ako predseda. (Stanislav Martinčko, 2014)

### **Milan Melník**

Milan Melník kandidoval na pozíciu prezidenta spolu dvakrát. Prvýkrát sa uchádzal o funkciu prezidenta v roku 2009, kde kandidoval ako občiansky kandidát s podporou ĽS-HZDS. V roku 2014 kandidoval ako nezávislý kandidát, pričom ho podporovali občianske združenia Panslovanská únia, Konzervatívne Slovensko a Slovenská ekonomická spoločnosť- Nezávislé združenie ekonómov Slovenska. V spoločnosti známy najmä ako úspešný vedec, ktorý získal niekoľko ocenení. (Milan Melník, 2014)

## Jozef Šimko

Jozef Šimko kandidoval v prezidentských voľbách s podporou Strany moderného Slovenska. V minulosti pôsobil vo viacerých stranách. Bol jedným zo zakladajúcich členov VPN v Rimavskej Sobote. Predtým pôsobil v KSC. Okrem týchto dvoch strán bol členom HZDS. V súčasnosti pôsobí vo funkcii primátora Rimavskej Soboty. (Jozef Šimko, 2014)

## 3 PRIEBEH PREDVOLEBNEJ KAMPANE

Na základe zákona o spôsobe voľby prezidenta sa predvolebná kampaň začína 15 dní pred samotnou voľbou. Oficiálne ukončenie kampane je 48 hodín pred voľbou, po ktorom nastupuje volebné moratórium. (Zákon č. 46/1999 Z.z. o spôsobe voľby prezidenta Slovenskej republiky, o ľudovom hlasovaní o jeho odvolaní a o doplnení niektorých ďalších zákonov) Mimo tohto vyhradeného obdobia je vedenie kampane zakázané. Aj napriek tomu sa však mnohí kandidáti prezentujú ešte pred začatím kampane. Na tomto mieste je potrebné však upozorniť, že v reálnom živote nie sú stretnutia s občanmi, alebo bilbordy v čase pred začiatkom oficiálnej predvolebnej kampane nijako sankciované.

Viacero kandidátov túto možnosť využilo a už niekoľko mesiacov pred samotným dňom konania prezidentských volieb. Prvé dva mesiace roku 2014 prebiehala kampaň najmä prostredníctvom bilbordov. Niektorí kandidáti ich dokonca využívali na informovanie verejnosti už v druhej polovici roka 2013. Jednalo sa najmä o Radoslava Procházku, Andreja Kisku<sup>4</sup> a Roberta Fica. (Kampaň sa rozbieha nesmel, bilbordmi, 2014)

Od 28. februára 2014 v médiách a akademických inštitúciách prebiehali volebné diskusie s jednotlivými kandidátmi uchádzajúcimi sa o najvyššiu ústavnú funkciu v politickom systéme Slovenskej republiky. Vo všeobecnosti však možno konštatovať, že v kampani pred prvým kolom absentovala väčšia snaha kandidátov sa vymedziť voči sebe. Na tomto mieste je žiaduce zdôrazniť, že prakticky všetci relevantní kandidáti sa distancovali od politiky Roberta Fica, ktorý sa o prezidentské kreslo uchádzal relatívne netradične a to z pozície v poradí tretej najvyššej ústavnej funkcie. Je nanajvýš zaujímavé, že kandidáti vo viacerých prípadoch tvrdili, že v prípade ak nepostúpia do druhého kola, v druhom kole volieb podporia súpera Roberta Fica. Andrej Kiska, Radoslav Procházka a Milan Kňažko dokonca ponúkli svoje billboardy pre Ficovho súperu v druhom kole. (Kandidáti núkajú bilbordy Ficovmu súperovi pre druhé kolo, 2014)

### 3.1 Výsledky prvého kola

V prvom kole prezidentských volieb kandidovalo spolu 14 kandidátov. Peter Osuský, ktorý bol kandidátom strany Sloboda a Solidarita sa vzdal kandidatúry. Strana sa preto rozhodla v prvom kole podporovať Radoslava Procházku. Volebná účasť bola 43,4 % voličov. Najväčšia volebná účasť bola na západnom Slovensku, najmä v okolí Bratislavy. Vyše 50 % volebnú účasť mali len v Bratislave, Pezinku a Malackách, na severe Slovenska v Tvrdošíne. Naopak najnižšiu volebnú účasť mal okres Trebišov, kde bolo hlasovať 32,27 % oprávnených voličov. Väčšina okresov na východnom Slovensku nepresiahla 40 % volebnú účasť, resp. sa pohybovala okolo 40 %. (Štatistický

<sup>4</sup> Andrej Kiska informoval o svojej kandidatúre prostredníctvom bilbordov už v prvej polovici roka 2013. (Kern, 2014).

úrad SR) Vo všeobecnosti preto môžeme povedať, že volebná účasť smerom od západu na východ krajiny klesala, t.j. najvyššia bola najmä v západných okresoch, pričom najnižšia na východnom Slovensku.

Z pohľadu výsledkov prvého kola je pozoruhodný najmä relatívne nízky rozdiel v počte získaných hlasov medzi tromi kandidátmi, ktorí získali najväčší počet hlasov. V prvom kole potvrdil úlohu favorita predseda vlády Robert Fico, avšak jeho relatívne nízky zisk 28 % bol pre mnohých prekvapením. Druhým v poradí bol občiansky kandidát Andrej Kiska, ktorý získal 24 % hlasov. Okrem výsledku Roberta Fica zaujal aj volebný výsledok v poradí tretieho kandidáta - Radoslava Procházku. Ešte týždeň pred prvým kolom mal Procházka v prieskumoch okolo 10 % hlasov. (Hruška, 2014) Nakoniec získal v prvom kole o vyše dva krát viac, t.j. 21,2 % hlasov. Na štvrtom mieste sa s väčším odstupom umiestnil Milan Kňažko. Podrobný prehľad výsledkov prináša tabuľka č. 4.

Tabuľka č. 4: Zisk kandidátov v prvom kole prezidentských volieb

| Kandidát                                           | Počet platných hlasov<br>v 1. kole | Zisk hlasov v percentách |
|----------------------------------------------------|------------------------------------|--------------------------|
| Robert Fico (Smer-SD)                              | 531 919                            | 28,0 %                   |
| Andrej Kiska (N)                                   | 455 996                            | 24,0 %                   |
| Radoslav Procházka (N)                             | 403 548                            | 21,2 %                   |
| Milan Kňažko (N)                                   | 244 401                            | 12,9 %                   |
| Gyula Bárdos (SMK-MKP)                             | 97 035                             | 5,1 %                    |
| Pavol Hrušovský (KDH,<br>SDKÚ-DS, MOST-HÍD,<br>SZ) | 63 298                             | 3,3 %                    |
| Helena Mezenská (N)                                | 45 180                             | 2,4 %                    |
| Ján Jurišta (KSS)                                  | 12 209                             | 0,6 %                    |
| Ján Čarnogurský (N)                                | 12 207                             | 0,6 %                    |
| Viliam Fischer (N)                                 | 9 514                              | 0,5 %                    |
| Jozef Behýl (N)                                    | 9 126                              | 0,5 %                    |
| Milan Melník (N)                                   | 7 678                              | 0,4 %                    |
| Jozef Šimko (SMS)                                  | 4 674                              | 0,2 %                    |
| Stanislav Martinčko (KOS)                          | 2 547                              | 0,1 %                    |

Zdroj: Štatistický úrad SR

### 3.2 Kampaň pred druhým kolom

Priebeh kampane pred druhým kolom prezidentských volieb bol v porovnaní so situáciou pred prvým kolom značne ostrejši. Robert Fico sa snažil do predvolebnej kampane presadiť tému scientológie, ktorou chcel zdiskreditovať svojho súpera Andreja Kisku. Počas celých dvoch predvolebných týždňov patrila tematika scientológie medzi najčastejšie témy kampane. Okrem toho medzi predvolebné aktivity môžeme zahrnúť predvolebné duely. Medzi prvým a druhým kolom sa uskutočnili štyri duely, pričom

najsledovanejšou diskusiou bola na TV Markíza v utorok 25.3. 2014, ktorú si pozrelo vyše 475 tisíc divákov. (Najsledovanejší duel Fico-Kiska bol na Markíze, videlo ho skoro pol milióna ľudí, 2014)

Predvolebná prezidentská kampaň pred druhým kolom bola charakteristická zvýšenou úrovňou antikampane. Takmer všetci neúspešní kandidáti z prvého kola prezidentských volieb vyjadrili relatívnu podporu Andrejovi Kiskovi. Je možné preto konštatovať, že priebeh predvolebnej kampane bol charakteristický konfliktnou líniou okolo osoby Roberta Fica.

#### 4 ZÁVER

Prezidentské voľby 2014 na Slovensku sa skončili prekvapením (výsledky v tabuľke č.5). Najhorúcejší kandidát Robert Fico napokon neuspel v súboji s Andrejom Kiskom, ktorého podporovala nielen celá politická opozícia, ale aj viacerí predstavitelia mimovládneho sektora a tiež absolútna väčšina mediálneho trhu. Zažili sme podobnú roztrieštenosť v spoločnosti ako v priebehu 90-tich rokov, keď bol na svojom vrchole Vladimír Mečiar. A hoci predstavitelia opozičných politických strán oslavovali toto víťazstvo ako takmer svoje, zabudli na zásadné poslanstvo voličov – požadujú iný typ politiky. Stále platí, že najväčšiu podporu má strana SMER-SD, ktorá jediná dokáže významne zjednotiť voličov.

Tabuľka č. 5. Výsledky druhého kola prezidentských volieb 2014

| Kandidát              | Počet platných hlasov v 2. kole | Zisk hlasov v percentách |
|-----------------------|---------------------------------|--------------------------|
| Robert Fico (Smer-SD) | 893 841                         | 40,6 %                   |
| Andrej Kiska (N)      | 1 307 065                       | 59,4 %                   |

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tieto voľby priniesli aj politický štart novému subjektu Radoslava Procházku pod názvom SIETĚ. Až vývoj ďalších udalostí ukáže, či počiatočné ambície majú tendenciu pretaviť sa do nového silného stredopraveho subjektu, ktorý by mohol byť reálnou protiváhou strane SMER-SD. Samostatnou kapitolou bude sledovať v pozícii prvého občana štátu Andreja Kisku, ktorý mnohým dal nádej na iný typ politiky. Či sa tieto ambície dokážu zrealizovať a či nakoniec celý tento projekt bude úspešný, ukáže až vývoj ďalších udalostí na politickej mape Slovenska.

#### POUŽITÁ LITERATÚRA

- BÁRDOS GYULA. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034404/gyula-bardos.html>.
- BEHÝL JOZEF. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034399/jozef-behyl.html>.
- Čarnogurský pre voľby odišiel z KDH, stranu aj tak rozdeľuje. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.sme.sk/c/6966712/carnogursky-pre-volby-odisiel-z-kdh-stranu-aj-tak-rozdeluje.html>.

- FISCHER VILIAM. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034405/viliam-fischer.html>.
- HORVÁTH, P. A KOL. 2013. Kapitoly z politického systému Slovenskej republiky. Brno: Tribun EU s.r.o., 2013. 192 s. ISBN 978-80-263-0373-2.
- HORVÁTH, P. A KOL. 2014. Kapitoly z politického systému Slovenskej republiky pre študentov FSV UCM. Trnava: Spoločnosť pre verejnú správu pri Slovenskej akadémii vied, 220 s. ISBN 978-80-971627-1-9.
- HRUŠKA, M. Prezidentské voľby 2014 v prieskumoch. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.sme.sk/c/7080824/prezidentske-volby-2014-v-prieskumoch.html>.
- HRUŠOVSKÝ PAVOL. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034397/pavol-hrusovsky.html>.
- JURIŠTA JÁN. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034408/jan-jurista.html>.
- Kampaň sa rozbieha nesmelo, bilbordmi. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://spravy.pravda.sk/prezidentske-volby-2014/clanok/304203-kampan-sa-rozbieha-nesmelo-bilbordmi/>.
- KERN, M. Kampaň beží, hoci by nemala. Kaliňák: Kandidáti len informujú. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.sme.sk/c/7069720/kampan-bezi-hoci-by-nemala-kalinak-kandidati-len-informuju.html>.
- KERN, M. Kandidáti núkajú bilbordy Ficovmu súperovi pre druhé kolo. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.sme.sk/c/7076431/kandidati-nukaju-bilbordy-ficovmu-superovi-pre-druhe-kolo.html>.
- KISKA ANDREJ. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034400/andrej-kiska.html>.
- KŇAŽKO MILAN. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034402/milan-knazko.html>.
- MARTINČKO STANISLAV. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034410/stanislav-martincko.html>.
- MELNÍK MILAN. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034406/milan-melnik.html>.
- MEZENSKÁ HELENA. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034409/helena-mezenska.html>.
- Najsledovanejší duel Fico-Kiska bol na Markíze, videlo ho skoro pol milióna ľudí. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://spravy.pravda.sk/prezidentske-volby-2014/clanok/312928-najsledovanejsi-duel-fico-kiska-bol-na-markize-videlo-ho-skoro-pol-miliona-ludi/>.
- PROCHÁZKA RADOSLAV. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034403/radoslav-prochazka.html>.
- ŠIMKO JOZEF. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na: <http://www.ta3.com/clanok/1034407/jozef-simko.html>.
- Štatistický úrad Slovenskej republiky. [online]. [cit. 16.06.2014]. Dostupné na internete: [www.statistics.sk](http://www.statistics.sk).
- Zákon č. 46/1999 Z.z. o spôsobe voľby prezidenta Slovenskej republiky, o ľudovom hlasovaní o jeho odvolaní a o doplnení niektorých ďalších zákonov